

- адаптація виробництва до вимог конкретного клієнта. Мережева інфраструктура сприяє створенню кастомізованих товарів і послуг;
 - зниження трансакційних витрат. Електронна система комунікацій дозволяє у багатьох випадках зв'язувати попит і пропозицію безпосередньо, без посередників – по лінії «споживач – виробник», що різко збільшує швидкість здійснення операцій і значно зменшує трансакційні витрати;
 - гармонізація віртуального та матеріального економічного простору, посилення синергетичного ефекту від їх поєднання;
 - логістична функція. Зменшується дія обмежуючих чинників географічного розподілу учасників спільної діяльності;
 - соціальна функція. Виражається в розширенні можливостей зайнятості населення і вільного вибору кожним членом суспільства відповідного йому місця в системі суспільного поділу праці. Мережна інфраструктура це сфера застосування трудомісткої складної і висококваліфікованої праці, яка має велике значення для створення робочих місць і забезпечення раціональної зайнятості населення.
- Таким чином, мережна інфраструктура є невід'ємною частиною сучасної ринкової економіки, що багато в чому визначає її відтворювальні та конкурентні можливості.

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (ХДУХТ, Харків)

ОСНОВНІ РИСИ МЕРЕЖНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Становлення інформаційного суспільства супроводжується трансформацією інститутів та механізмів організації і регулювання сучасної економіки. Розвиток мережної економіки, що базується переважно на горизонтальних зв'язках, призводить до еволюції сучасних економічних систем, формування нових відносин між ними і вимагає адекватних механізмів їх регулювання. Це якісно нова взаємодія суб'єктів відносин, яка починає витісняти традиційні форми економічних відносин у суспільстві. Вже зараз мережні особливості властиві майже всім видам економічної діяльності, їх вплив постійно посилюється.

Мережні риси економічної діяльності традиційно розглядаються при аналізі підприємств і виробничих процесів, що організовані за мережною ознакою. До них відносяться транспортні перевезення, телекомунікаційні підприємства, гнучкі автоматизовані виробництва тощо. Для підприємств цих галузей економіки мережні риси є невід'ємною часткою виробничого циклу.

Поняття "мережна економіка" більш загальне у порівнянні з економікою мережі і відноситься до вивчення мережних особливостей і явищ, що мають місце в різних ситуаціях. Виявляється, що господарська діяльність підприємств, що працюють в умовах ринкової економіки і вертикальної форми управління, володіє деякими рисами, властивими мережній формі організації. При перенесенні ділової активності в єдиний інформаційний простір мережні риси стають переважаючими.

Сьогоднішній стан мережної економіки є результатом складної динаміки й інтенсифікації людських і технологічних взаємодій з одного боку, і еволюції форми соціально-економічної діяльності з іншого. Мережна економіка є еволюційним перетворенням форми господарювання. За останні 30-40 років перетворенню піддалися ті відтворювальні процеси, які вимагають якісної й швидкої інформаційної взаємодії.

Таким чином, мережні структури поступово вбудовуються в господарську діяльність економічних суб'єктів. Логічно припустити, що мережна економіка є механізмом, вбудованим всередину традиційно сформованої соціально-економічної системи.

Для мережних структур характерна типова залежність як від ринку, так і від ресурсів. Особливо зростає ресурсна залежність у зв'язку з тим, що мережні компанії поряд із власними потужностями й персоналом використовують на договірних умовах необхідні будинки, транспортні засоби, комп'ютерну техніку й персонал інших компаній. Тим самим компанії попадають у певну залежність від зовнішніх факторів. У мережних компаніях неможливе використання традиційних відносин у сфері зайнятості робочої сили. Трудові відносини в таких компаніях встановлюються на основі строкових трудових договорів, часткової зайнятості, договорів про взаємне надання персоналу компаніями, договорів з фахівцями вільних професій.

Перехід світової спільноти до технологічного укладу, що базується на мережному розвитку виробництва і управління, на масовому використанні інформаційно-комунікативних технологій, визначає новий ступінь сучасної цивілізації. Її головні риси – посилення ролі кваліфікації, професіоналізму і творчих здібностей робітника як головних характеристик праці і людського капіталу.

Зміни в характері конкуренції в умовах інформатизації суспільства і переходу до економіки мережних структур формує нові вимоги до системи освіти. Так звані віртуальні робочі місця, що вже зараз широко розповсюджені і завдяки яким у ряді випадків відпадає необхідність безпосереднього контакту між робітниками у трудовому процесі, потребують іншої психології робітника, спеціальної підготовки, принципово іншого кваліфікаційно-освітнього рівня, можливо, навіть зміни самого поняття кваліфікації. Мережна економіка потребує спеціалістів нового типу: робітники окрім високих професійних якостей мають бути спроможними до управлінської та підприємницької діяльності, до діагностування ділових відносин і

встановлення ділових контактів, бути компетентними, мати високий інтелект і високий рівень культури, а також схильність до індивідуальної творчості.

Іншою відмітною рисою сучасних мережних форм організації економіки є те, що вони стають більш гнучкими, адаптивними, доходними й домінуючими серед традиційних форм організації економіки. Це багато в чому викликано тим, що нова мережна економічна діяльність базується на інформаційних мережах, посилені і скріплені інноваційними технологіями, заснованими на особливих знаннях, що дозволяє більш раціональним способом організувати й використовувати господарські зв'язки й ресурси.

Н.М. Федоренко, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ТЕНДЕНЦІ ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ В УКРАЇНІ

Послуги, які надають банки через Інтернет, з кожним днем цікавлять все більшу кількість споживачів, саме тому банки, які першими досягнуть відображення своєї діяльності в Інтернеті, займуть провідні позиції на банківському ринку України.

В 2009 році чисельність інтернет-користувачів сягнула мільярда і продовжує швидко зростати. На цей час всесвітньою Мережею користується більше 1/6 частини світового населення, що призводить до розвитку нових стандартів зв'язку, покращення й розширення можливостей Інтернету, стрімкого зростання переліку послуг, які можуть бути надані користувачам за його допомогою.

Подібні тенденції розвитку Інтернету спостерігаються і в нашій країні. За оцінками експертів, аудиторія українського Інтернету на даний момент складає близько 13 млн. чол., тобто 30...32% населення країни. У той же час аналітики прогнозують, що наприкінці 2011 року рівень проникнення Інтернету в Україні становитиме 50%, що дозволить прирівняти вітчизняний інтернет-ринку до рівня європейських країн і свідчить про значний потенціал його розвитку.

Електронний банкінг найбільш розповсюджений у США, де практично кожен великий банк і безліч середніх та дрібних банків надають своїм клієнтам послуги з дистанційного керування рахунком через Інтернет. За даними маркетингової служби Qualisteam розподіл інтернет-банків по регіонах має наступний вигляд: Африка - 23; Північна Америка (Канада – 32, США – 1383); Латинська Америка – 258; Азія – 174; Європа – 1205 (Німеччина – 355, Франція – 172, Італія – 228, інші європейські країни – 450); Азіатсько-Тихоокеанський регіон -32. Усього тут охоплено приблизно 95% Інтернет-банків у світі (3107 сайтів).

Використання Інтернету дозволяє уникнути зайвих витрат на встановлення нової системи (що робиться під час підключення системи «клієнт-банк»), таким чином Інтернет-банкінгом мають змогу користуватися й фізичні особи. Вони можуть здійснювати різноманітні платежі за послуги та придбані товари. Крім цих найпростіших операцій, у користувача Інтернету з'являється можливість отримувати й інші банківські послуги, як-то: купівля-продаж цінних паперів, іноземної валюти, «гра» на ринку FOREX, користування картковими рахунками.

В період фінансової кризи багато банків вирішували проблему оптимізації витрат, яка в першу чергу призвела до скорочення кількості відділень та філій на 15...20%, що дозволило знизити витрати на орендну плату та зарплатню співробітникам. Така тенденція негативно впливає на лояльність клієнтів до банку. Клієнту потрібно або додавати значних зусиль для пошуку відділення свого банку, або сплачувати додаткові комісії, обслуговувачись в іншому банку. Альтернативним вирішенням такої проблеми є впровадження системи Інтернет-банкінгу, яка вигідна як для самого банку, так і для клієнтів.

Серед очікувань клієнтів банку від цього сервісу можна визначити наступні:

- по-перше, банк сам повинен нести відповідальність за безпеку користування Інтернет-банкінгом;
- по-друге, виникає питання доцільності підкріплення будь-якого платежу електронно-цифровим підписом. Цей процес потребує дорогої, складної та незручної інфраструктури, що значно знижує ефективність від Інтернет-банкінгу;
- по-третє, банк не повинен стягувати платню з клієнтів за користування Інтернет-банкінгом. Ця система окупається через те, що клієнти менше користуються послугами банківських співробітників у відділеннях, а зменшення кількості відділень банку забезпечує значну економію на оренді;
- по-четверте, Інтернет-банкінг повинен бути проактивним – банк зацікавлений у тому, щоб постійно робити клієнтам індивідуальні пропозиції. Аналізуючи, як клієнт зазвичай використовує кошти, банк може запропонувати йому найбільш привабливі умови депозиту.

Головною проблемою, що гальмує розвиток нових технологій в Україні, зокрема, Інтернет-банкінгу, є відсутність законодавства та належного захисту в цій сфері.

Юридичні реалії оформлюються повільніше, ніж економічні, і ця розбіжність особливо помітна в такій динамічній сфері як Інтернет-банкінг.

Українські банки зробили ставку на розвиток інтернет-технологій і хоча банківські послуги через інтернет доступні поки що лише обмеженому колові клієнтів, спостерігається стійка тенденція до збільшення кількості фінансових установ, що прагнуть до розширення спектра банківських інтернет-продуктів.